

Oficjalny logotyp Konwencji
Praw Osób Niepełnosprawnych

Międzynarodowy Dzień Osób z Niepełnosprawnościami – 3 grudnia

Za drzwiami domu zaczynają się schody: bariery, wysokie krawężniki, brak podjazdów, zbyt wąskie drzwi lub przejścia i za małe pomieszczenia sanitarno-higieniczne, niedostosowane windy i niewystarczające komunikaty dźwiękowe czy wizualne. Ograniczenia w dostępie do informacji – wiadomości bez lektora języka migowego, nieczytelne, przeładowane graficznie strony internetowe czy zbyt drobna lub niekontrastowa czcionka. Trudności ze znalezieniem pracy i stereotypowe postrzeganie osób niepełnosprawnych jako niezaradnych życiowo czy niezdolnych do podjęcia zatrudnienia.

Co roku 3 grudnia obchodzimy Międzynarodowy Dzień Osób z Niepełnosprawnościami, którego celem jest zwiększenie świadomości publicznej na temat ograniczeń, z jakimi borykają się osoby z niepełnosprawnościami i potrzeby konkretnych działań w kierunku ich likwidowania.

„Tak naprawdę niepełnosprawnością jest otoczenie, które jest do mnie niedostosowane. Bo jeżeli będę miał wjazd do każdego sklepu, urzędu, miejsca, to nie będę niepełnosprawny, tylko osobą inaczej poruszającą się” – tłumaczy w radiu RDC działacz społeczny Marek Sołtys zwany Szalonym Wózkowiczem, który od lat sprawdza na wózku dostępność stołecznych inwestycji i nowo wyremontowanych

ulic. Oprócz ograniczeń architektonicznych, to stwierdzenie można zaadaptować do przestrzeni fonicznej, wizualnej czy wirtualnej lub sfery zawodowej. Osoby z ograniczoną sprawnością często radzą sobie metodami zastępczymi, o ile zostaną rozpoznane i zlikwidowane niepotrzebne utrudnienia, których można uniknąć już na etapie planowania nowej budowy, organizacji ruchu na skrzyżowaniu czy strony internetowej.

Ustanowione w 1992 roku przez Zgromadzenie Ogólne ONZ święto wyznacza cykl corocznych podsumowań w krajach członkowskich i wytyczenie działań, umożliwiających pełne uczestnictwo osób niepełnosprawnych w życiu społecznym, gospodarczym, politycznym i kulturalnym. Według Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań z 2011 roku, liczba niepełnosprawnych mieszkańców Polski stanowi około 4,7 mln osób, czyli 12,2 % ludności kraju. Według Międzynarodowej Organizacji Zdrowia natomiast, z pewną formą niepełnosprawności na świecie żyje około 1 miliard ludzi. Na dodatek, grupa osób dotkniętych tym problemem wzrasta w przypadku starzejących się społeczeństw, gdzie ograniczenia związane z wiekiem są doświadczeniem coraz szerszej części ludności. Dlatego odpowiednie przystosowania dla osób z ograniczoną sprawnością stają się celem normatywnym działań i jakością współczesnego egalitarnego oraz przewidywanego społeczeństwa.

Niepełnosprawność jest określana jako długotrwały stan, w którym występują ograniczenia w funkcjonowaniu człowieka, wynikające z obniżenia sprawności fizycznej lub psychicznej albo odchyłeń w budowie i funkcjonowaniu organizmu. Wśród mieszkańców Polski jako najczęstsze jej przyczyny są wymieniane choroby układu krążenia, narządów ruchu i schorzenia neurologiczne. Dalej pod względem częstotliwości występowania problemu plasują się uszkodzenia narządów słuchu lub wzroku, upośledzenia i choroby psychiczne. Ze strony instytucjonalnej wymagają wdrażania działań wyrównujących szanse: odpowiedniego podejścia dla efektywnej edukacji, regulacji w sferze zawodowej, przestrzeni publicznej i życia codziennym w odpowiedzi na potrzeby związane z konkretną odmiernością.

Koncepcja niepełnosprawności wiąże się z dwoma sprzecznymi modelami. W odróżnieniu od postrzegania jej jako niedoboru czy anormalności (w podejściu medycznym), społeczne podejście interaktywne opisuje niepełnosprawność jako różnicę, która sama w sobie nie jest negatywna, tylko obojętna. Wynikające z niej ograniczenia natomiast wywodzą się ze wzajemnej relacji między zdrowiem człowieka a społeczeństwem i otaczającym środowiskiem. Podczas Światowego Zgromadzenia na rzecz Zdrowia (World Health Assembly) w 2001 roku została przyjęta Międzynarodowa Klasyfikacja Funkcjonowania, Niepełnosprawności i

Zdrowia (ICF), która określa niepełnosprawność jako problem całej ludzkości, a nie jednostek. Doświadczenie pogorszenia zdrowia może dotknąć każdej osoby, dlatego ciężar związanych z nim problemów jest wspólny i nie może spadać na mniejszości społeczne.

Żeby skuteczniej chronić prawa osób niepełnosprawnych, m.in. do wolności i bezpieczeństwa, swobody poruszania się, niezależnego życia, ochrony zdrowia, życia prywatnego i rodzinnego, jak również do edukacji oraz udziału w życiu politycznym i kulturalnym, w 2006 roku na Zgromadzeniu Ogólnym Narodów Zjednoczonych została przyjęta Konwencja Praw Osób Żyjących z Niepełnosprawnością. Znalazły się w niej oprócz wyżej wymienionych regulacje związane z dostępem do przestrzeni i budynków użyteczności publicznej, informacji i komunikacji. Państwa-strony, które ratyfikowały konwencję, są zobowiązane do wdrażania jej postanowień i opracowania mechanizmu, z tytułu którego będą chronione gwarantowane przez Konwencję prawa.

Polska ratyfikowała porozumienie dwa lata temu i wkrótce mija termin przedstawienia Komitetowi ONZ ds. praw osób niepełnosprawnych sprawozdania z podjętych działań. Biuro Rzecznika do Praw Obywatelskich do 10 grudnia zaprasza w związku z tym na konsultacje społeczne, których celem jest weryfikacja i ewentualne uzupełnienia czy poprawki na podstawie uwag osób związanych z zagadnieniem niepełnosprawności.

Międzynarodowemu Dniu Osób Niepełnosprawnych co roku patronuje określony temat przewodni. Tegoroczne hasło brzmi „Zrównoważony rozwój: Nadzieja w technologii” (Sustainable Development: The Promise of Technology)”. Trzy komponenty, na których

się opiera to: cele zrównoważonego rozwoju włączające osoby niepełnosprawne, strategie zmniejszania ryzyka katastrofy i postępowania w stanach alarmowych oraz tworzenie środowiska umożliwiającego pracę. Technologie oferują dostęp do informacji i ułatwienia komunikacyjne, które przyczyniają się do włączenia osób niepełnosprawnych w proces rozwoju społeczeństwa. Wspierają wczesne systemy powiadamiania i ograniczania ryzyka w sytuacjach alarmowych, zagrażających zdrowiu lub życiu, na które osoby z niepełnosprawnością są narażone od 2 do 4 razy bardziej niż osoby bez dysfunkcji. Wspomagają zatrudnianie osób niepełnosprawnych poprzez możliwość wykorzystania rozwiązań adaptacyjnych, dzięki czemu mogą one skorzystać z możliwości wykonywania różnych zawodów. Strategie integrowania osób niepełnosprawnych w życie społeczne mają szczególne znaczenie, zważywszy na fakt, że ograniczenia fizyczne, umysłowe czy sensoryczne dotyczą obecnie około 10% światowej populacji. Wysoki poziom bezrobocia, brak dostępu do odpowiedniego wykształcenia czy opieki zdrowotnej, nieodpowiednie przystosowania środowiskowe oraz stereotypowe przekonania to główne przeszkody w osiągnięciu pełnego uczestnictwa osób niepełnosprawnych w życiu społecznym. Poświęcone danemu zagadnieniu święto stwarza okazję do budowania przeświadczenia, że usuwanie tych ograniczeń i tworzenie płaszczyzny do wspólnego funkcjonowania dla osób z różnymi kategoriami sprawności, jest celem wzbogacającym społeczność i przynoszącym obustronne korzyści.

Dowiedz się więcej:

Dowiedz się, jak się zachować w konkretnych przypadkach wobec osób z różnymi dysfunkcjami, jakich błędów unikać i jak realizować postawę solidarności zamiast nie zawsze konstruktywnego współczucia. [„Savoir-vivre wobec osób z niepełnosprawnością”](#) (krótka wersja komiksowa)

„[Praktyczny poradnik savoir – vivre](#) wobec osób niepełnosprawnych” (wersja rozbudowana)

[Kulawa Warszawa](#) – blog poświęcony wyzwaniom i ograniczeniom dla osób poruszających się o kulach lub na wózku, po Warszawie. Na podstawie własnych doświadczeń opisuje go Iza, młoda mieszkanka stolicy

[Lista organizacji pozarządowych, działających na rzecz osób niepełnosprawnych](#)

[Niepełnosprawnik.eu](#) – wyszukiwarka obiektów dostępnych dla osób niepełnosprawnych

[Pełny tekst Konwencji o Prawach Osób Niepełnosprawnych](#), ratyfikowanej przez Polskę w 2012 roku

Posłuchaj audycji w radiu RDC pt. [„Niepełnosprawny w wielkim mieście”](#) z udziałem Marka Sołtysa, czyli Szalonego Wózkowicza:

[Warszawska Mapa Barrier](#) – strona gromadząca wiedzę różnych osób i organizacji na temat miejsc utrudniających poruszanie się po mieście

Źródła:

[Biuro Pełnomocnika Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych](#)

[Niepełnosprawność](#) – strona opracowana na podstawie materiałów ONZ we współpracy ze Stowarzyszeniem Przyjaciół Integracji

Oficjalna strona Biura ONZ ds. [Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych](#)

Joanna Patro